

**ИЗПОЛЗВАНЕ НА ПРОДУКТИ ОТ ЖИВОТИНСКИ ПРОИЗХОД ПРИ
ХРАНЕНЕ НА ЖИВОТНИ, ОТГЛЕЖДАНИ ЗА ПРОИЗВОДСТВО НА ХРАНИ¹ И
ЖИВОТНИ, КОИТО НЕ СЕ ОТГЛЕЖДАТ ЗА ПРОИЗВОДСТВО НА ХРАНИ²
– ПРИЛАГАНЕ НА ФУРАЖНИТЕ ЗАБРАНИ**

Постигането на високо ниво на защита на здравето на хората и здравето на животните е една от основните цели на законодателството в областта на храните, както е определено в Регламент (ЕО) № 178/2002 на Европейския парламент и на Съвета от 28 януари 2002 г. за установяване на общите принципи и изисквания на законодателството в областта на храните, за създаване на Европейски орган за безопасност на храните и за определяне на процедури относно безопасността на храните. С този регламент също така се въвежда подхода „от фермата до вилницата“, който посочва фуражите като важен фактор в началото на хранителната верига.

I. Фуражна забрана в съответствие с чл. 7 и Приложение IV на Регламент (ЕО) № 999/2001, с измененията (Тотална фуражна забрана)

С Регламент (ЕО) № 999/2001 на Европейския парламент и на Съвета от 22 май 2001 г. се определят правилата за превенция, контрол и ликвидиране на някои трансмисивни спонгиформни енцефалопатии при животните, като също така се въвежда и забрана за хранене на селскостопански³ животни с протеини от животински произход.

Член 7, параграф 1 от Регламента разпорежда, че е забранено храненето на преживни животни с протеини добити от животни. Тази забрана се разширява с чл. 7, параграф 2 от Регламента до животни, различни от преживните. По отношение на храненето на животните с продукти от животински произход, забраната се ограничава в съответствие с Приложение IV към Регламент (ЕО) № 999/2001.

Забраната за употребата на протеини от животни е разширена до (чл. 7, параграф 1 от Регламент (ЕО) № 999/2009, Приложение IV, Глава I) храненето на:

¹ „животно, отглеждано за производство на храни“ е всяко животно, което се храни, развъжда или отглежда за производство на храни за консумация от човека, включително животни, които не се използват за консумация от човека, но принадлежат към вид, който обикновено се използва за консумация от човека в ЕС;

² „животни, които не се отглеждат за производство на храни“ - всяко животно, което се храни, развъжда или отглежда, но не се използва за консумация от човека, като животни с ценна кожа, домашни любимци и животни, отглеждани в лаборатории, зоологически градини или циркове;

³ „селскостопанско животно“ – всяко животно, отглеждано, уговяно или развъждано от хората и използвано за производство на храни, вълна, козина, пера, обработени или необработени кожи или всякакви други продукти, получени от животни, или за други селскостопански цел;

а) *преживни животни с дикалциев фосфат и трикалциев фосфат от животински произход и с комбиниран фураж, съдържащ тези продукти;*

б) *непреживни селскостопански животни, различни от животните с ценна кожа,*
с:

- преработени животински протеини (ПЖП);
- колаген и желатин с произход от преживни животни;
- кръвни продукти;
- хидролизиран протеин от животински произход;
- дикалциев фосфат и трикалциев фосфат от животински произход;
- фуражи, които съдържат изброените по-горе продукти.

Забраните, които са предвидени в чл. 7, параграф 1 и 2 от Регламент (ЕО) № 999/2001 (Приложение IV, Глава I) не се прилагат за храненето на:

а) *преживни животни* с:

- мляко, продукти на млечна основа и продукти — млечни деривати, коластра и продукти от коластра;
- яйца и яйчни продукти;
- колаген и желатин, получени от непреживни животни;
- хидролизирани протеини, получени от части от непреживни животни, или кожи от преживни животни;
- комбиниран фураж, който съдържа изброените по-горе продукти.

б) *непреживни селскостопански животни* със следните фуражни суровини и комбинирани фуражи;

- хидролизирани протеини, получени от части от непреживни животни или от кожи от преживни животни;

- рибно брашно, включително и брашно от водни животни и комбиниран фураж, в който са вложени, които са произведени, пуснати на пазара и използвани в съответствие с общите условия по Глава III и специфичните условия от Глава IV, Раздел А от Приложение IV към Регламент (ЕО) № 999/2001. Рибното брашно трябва да е произведено в преработвателни предприятия, изключително предназначени за производство на продукти получени от:

- водни животни, с изключение на морски бозайници;
- отглеждани водни безгръбначни, различни от попадащите в обхвата на определението за „водно животно“⁴ в чл. 3, параграф 1, буква д) от Директива 2006/88/ЕО;
- морски звезди от вида *Asterias rubens*, добити в производствена зона съгласно определението за такава в т. 2.5. от Приложение I към Регламент (ЕО) № 853/2004 и класифицирани, като такива;

- дикалциев фосфат и трикалциев фосфат от животински произход, които са произведени, пуснати на пазара и използвани в съответствие с общите условия по Глава III и специфичните условия от Глава IV, Раздел Б от Приложение IV към Регламент (ЕО) № 999/2001 и съдържащ тези фосфати комбиниран фураж;

- кръвни продукти, получени от непреживни животни, и съдържащ такива кръвни продукти комбиниран фураж, които са произведени, пуснати на пазара и използвани в

⁴д) „водно животно“ означава:

i) риба, принадлежаща към надклас *Agnatha* и към видовете *Chondrichthyes* и *Osteichthyes*;

ii) мекотели, принадлежащи към *Phylum Mollusca*;

iii) ракообразни водни животни, принадлежащи към *Subphylum Crustacea*;

съответствие с общите условия по Глава III и специфичните условия от Глава IV, Раздел В от Приложение IV към Регламент (ЕО) № 999/2001;

б) **аквакултурни животни** със следните фуражни суровини и комбиниран фураж:

- преработен животински протеин, различен от рибно брашно, получен от непреживни животни и с комбиниран фураж, съдържащ такъв преработен животински протеин, които са произведени, пуснати на пазара и използвани в съответствие с общите условия по Глава III и специфичните условия от Глава IV, Раздел Г от Приложение IV към Регламент (ЕО) № 999/2001;

- преработен животински протеин, получен от отглеждани в стопанства насекоми⁵ и с комбиниран фураж, съдържащ такъв преработен животински протеин, които са произведени, пуснати на пазара и използвани в съответствие с общите условия по Глава III и специфичните условия от Глава IV, Раздел Е от Приложение IV към Регламент (ЕО) № 999/2001;

в) **неотбити преживни животни** с млекозаместители, съдържащи рибено брашно, които са произведени, пуснати на пазара и използвани в съответствие с общите условия от Глава IV, Раздел Д към Регламент (ЕО) № 999/2001. Рибното брашно в млекозаместителите трябва да е произведено в преработвателни предприятия, изключително предназначени за производство на продукти получени от:

- водни животни, с изключение на морски бозайници;

- отглеждани водни безгръбначни, различни от попадащите в обхвата на определението за „водно животно“ в чл. 3, параграф 1, буква д) от Директива 2006/88/ЕО;

- морски звезди от вида *Asterias rubens*, добити в производствена зона съгласно определението за такава в т. 2.5. от Приложение I към Регламент (ЕО) № 853/2004 и класифицирани, като такива;

г) **селскостопански животни** с фуражни суровини от растителен произход и с комбиниран фураж, съдържащ такива фуражни суровини, замърсени с незначително количество костни частици от неразрешени видове животни.

Таблица: Тотална фуражна забрана и дерогациите свързани с нея

ПРОТЕИНИ ОТ ЖИВОТИНСКИ ПРОИЗХОД	СЕЛСКОСТОПАНСКИ ЖИВОТНИ, РАЗЛИЧНИ ОТ ЖИВОТНИ С ЦЕННА КОЖА			ХРАНИ ЗА ДОМАШНИ ЛЮБИМИ ЖИВОТНИ С ЦЕННА КОЖА ЖИВОТНИ ОТ ЗООЛОГИЧЕСКИ ГРАДИНИ
	ПРЕЖИВНИ ЖИВОТНИ	НЕПРЕЖИВНИ ЖИВОТНИ (С ИЗКЛЮЧЕНИЕ НА РИБА)	РИБА	
ПРЕРАБОТЕНИ ЖИВОТИНСКИ ПРОТЕИНИ, ПОЛУЧЕНИ ОТ НЕПРЕЖИВНИ ЖИВОТНИ, РАЗЛИЧНИ ОТ РИБНО БРАШНО	НЕ	НЕ	ДА	ДА Разрешението не се отнася до вътрешновидовото рециклиране
ПРЕРАБОТЕНИ ЖИВОТИНСКИ ПРОТЕИНИ, ПОЛУЧЕНИ ОТ ПРЕЖИВНИ ЖИВОТНИ	НЕ	НЕ	НЕ	ДА
КРЪВНО БРАШНО ОТ ПРЕЖИВНИ ЖИВОТНИ	НЕ	НЕ	НЕ	ДА
КРЪВНИ ПРОДУКТИ ОТ ПРЕЖИВНИ ЖИВОТНИ	НЕ	НЕ	НЕ	ДА
ЖЕЛАТИН И КОЛАГЕН ОТ ПРЕЖИВНИ ЖИВОТНИ	НЕ	НЕ	НЕ	ДА
ХИДРОЛИЗИРАНИ ПРОТЕИНИ, РАЗЛИЧНИ ОТ ПОЛУЧЕНИТЕ ОТ НЕПРЕЖИВНИ ЖИВОТНИ И	НЕ	НЕ	НЕ	ДА

⁵ Само насекоми от видовете *Hermetia illucens*, *Musca domestica*, *Tenebrio molitor*, *Alphitobius diaperinus*, *Acheta domesticus*, *Grylloides sigillatus*, *Gryllus assimilis*;

ОТ КОЖИ НА ПРЕЖИВНИ ЖИВОТНИ				
КРЪВНО БРАШНО ОТ НЕПРЕЖИВНИ ЖИВОТНИ, с изключение на водни животни (рибно брашно)	НЕ	НЕ	ДА	ДА
РИБНО БРАШНО, ВКЛЮЧИТЕЛНО И БРАШНО ОТ ВОДНИ ЖИВОТНИ	НЕ ⁶	ДА	ДА ⁷	ДА
КРЪВНИ ПРОДУКТИ ОТ НЕПРЕЖИВНИ ЖИВОТНИ	НЕ	ДА	ДА	ДА
ДИКАЛЦИЕВ И ТРИКАЛЦИЕВ ФОСФАТ ОТ ЖИВОТИНСКИ ПРОИЗХОД	НЕ	ДА	ДА	ДА
ХИДРОЛИЗИРАНИ ПРОТЕИНИ, ПОЛУЧЕНИ ОТ НЕПРЕЖИВНИ ЖИВОТНИ ИЛИ ОТ КОЖИ НА ПРЕЖИВНИ ЖИВОТНИ	ДА	ДА	ДА	ДА
ЖЕЛАТИН И КОЛАГЕН ОТ НЕПРЕЖИВНИ ЖИВОТНИ	ДА	ДА	ДА	ДА
ЯЙЦА И ЯЙЧНИ ПРОДУКТИ, МЛЯКО И МЛЕЧНИ ПРОДУКТИ, КОЛАСТРА	ДА	ДА	ДА	ДА
ПРЕРАБОТЕНИ ЖИВОТИНСКИ ПРОТЕИНИ, ПОЛУЧЕНИ ОТ НАСЕКОМИ	НЕ	НЕ	ДА	ДА
ПРОТЕИНИ ОТ ЖИВОТИНСКИ ПРОИЗХОД, РАЗЛИЧНИ ОТ ИЗБРОЕНИТЕ ПО-ГОРЕ	НЕ	ДА	ДА	ДА

II. Фуражна забрана в съответствие с чл. 11 от Регламент (ЕО) № 1069/2009 (Вътрешна фуражна забрана)

Продуктите от животински произход, които могат да се използват при храненето на животните отговарят на много стриктни условия. Те са включени в Регламент (ЕО) № 1069/2009, който се прилага от 4 март 2011 г. Техническите разпоредби за прилагането на Регламент (ЕО) № 1069/2009 са разписани в Регламент (ЕС) № 142/2011 (с измененията). Регламент (ЕО) № 1069/2009 и Регламент (ЕС) № 142/2011 определят условията за събиране, транспорт, съхранение, преработка, употреба, унищожаване и пускане на пазара на продукти от животински произход, които не са предназначени за консумация от човека.

Страничните животински продукти (СЖП) се разделят на три категории. Само страничните животински продукти от категория 3, преминали преработка в съответствие с изискванията на Регламент (ЕС) № 142/2011 могат да се използват при храненето на селскостопански животни. За да бъдат пуснати на пазара и използвани при храненето на животните, страничните животински продукти и производните им продукти, трябва да бъдат събрани и преработени в предприятие, което е регистрирано/одобрено от компетентния орган за тази цел.

⁶ Разрешено само в млекозаместители за млади (неотбити) преживни животни

⁷ Не се допуска изхранването на отглеждани във ферми аквакултури с рибно брашно добито от същите видове

Влагането на СЖП от категория 2 се допуска само в храни за домашни любимци и животни с ценна кожа.

С чл. 11 от Регламент (ЕО) № 1069/2009 се забранява:

- хранене на сухоземни животни от даден вид, различни от животните с ценна кожа, с преработени животински протеини, получени от тела или части от тялото на животни от същия вид;

- хранене на селскостопански животни, различни от животните с ценна кожа, с кухненски отпадъци или с фуражни суровини, съдържащи кухненски отпадъци или получени от кухненски отпадъци;

- хранене на риба, отглеждана в развъдници, с преработени животински протеини, получени от тялото или части от тялото на отглеждана в развъдници риба от същия вид.

- хранене на селскостопански животни с растителна маса, директно чрез паша или чрез окосена растителна маса от земя, на която са полагани органични торове или подобрители на почвата, различни от оборски тор, освен ако окосяването на растителната маса или използването на площите за паша се извършва след изтичането на период на изчакване, чрез който се осигурява подходящ контрол върху риска за здравето на хората и животните, като този период продължава най-малко 21 дни;

III. Етикетиране на фуражи

На всички етапи, които подлежат на контрол, се следи за правилното етикетиране на опаковките, в които са опаковани преработените животински протеини, както и на фуражите, които ги съдържат.

Етикетите или придружаващите документи трябва да са на български език съгласно чл. 6 от Закона за фуражите във връзка с чл. 14, параграф 1 от Регламент (ЕО) № 767/2009.

1. Етикетиране на преработени животински протеини (ПЖП)

Етикетите при опакованите протеини от животински произход или на придружаващите документи при насипните трябва да съдържат информация в съответствие с:

а) Регламент (ЕО) № 767/2009 – чл. 15 и чл. 16, както и задължително декларираните показатели (суров протеин – ако е над 10 %, сурови мазнини – ако са над 5 %, влага – ако е над 8%) съгласно Приложение V към Регламент (ЕО) № 767/2009;

б) Регламент (ЕС) № 56/2013 – Приложение IV:

- *при рибно брашно, ди/трикалциев фосфат от животински произход и кръвни продукти* – задължително се изписва: „**Да не се дава на преживни животни**”. Когато се касае за **рибно брашно, предназначено за влагане в комбинирани фуражи за риба** е необходимо по време на транспортирането и съхранението върху опаковъчния материал, контейнера или превозното средство да има залепен етикет, на който да е отбелязано ясно и четливо:

- в случай на рибно брашно от свободно обитаваща риба – „**Съдържа рибно брашно само от свободно обитаваща риба – може да се използва за хранене на всички видове отглеждана в рибностопански обекти риба**“;

- в случай на рибно брашно от отглеждана в рибностопански обекти риба – заедно с текста „**Съдържа рибно брашно само от отглеждана в рибностопански обекти риба от вида [...] – може да се използва само за хранене на отглеждана в рибностопански обекти риба от други видове**“;

• в случай на рибно брашно от свободно обитаваща риба и от отглеждана в рибностопански обекти риба – заедно с текста **„Съдържа рибно брашно от свободно обитаваща риба и от отглеждана в рибностопански обекти риба от вида [...] – може да се използва само за хранене на отглеждана в рибностопански обекти риба от други видове“**;

- при ПЖП, получени от непрехивни животни – задължително се изписва: **„Преработен животински протеин, получен от непрехивни животни – да не се използва за производство на фуражи за селскостопански животни, с изключение на аквакултурните животни и животните с ценна кожа“**;

в) Регламент (ЕС) № 2017/893 – Приложение IV – при преработен животински протеин, получен от насекоми – задължително се изписва: **„Преработен животински протеин от насекоми – да не се използва във фуражи за селскостопански животни с изключение на аквакултурни животни и животни с ценна кожа“**;

г) Регламент (ЕО) № 142/2011 – Приложение VIII, Глава II – в случай на материали от категория 3 – **„Непредназначено за консумация от човека“**.

2. Етикетиране на комбинирани фуражи, съдържащи ПЖП

Комбинираните фуражи, предназначени за изхранване на риба и съдържащи рибно брашно се етикетираат в съответствие с Приложение IV към Регламент (ЕО) № 999/2001.

Когато в комбинираните фуражи е вложено рибно брашно, дикалциев и/или трикалциев фосфат от животински произход, кръвни продукти, преработен животински протеин, различен от рибно брашно, получен от непрехивни животни или преработен животински протеин, получен от насекоми, задължително върху етикета (при пакетирани фуражи) или върху придружаващите партидата документи (при насипни фуражи) се записва ясно и четливо следния текст:

а) *при вложено рибно брашно* – **„Съдържа рибно брашно – да не се дава на преживни животни“**. Когато в млекозаместители, предназначени за неотбити преживни селскостопански животни, е вложено рибно брашно, задължително върху етикета (при пакетирани млекозаместители) или върху придружаващите партидата документи (при насипни млекозаместители) се изписва ясно и четливо следния текст – **„Съдържа рибно брашно – да не се дава на преживни животни, с изключение на неотбити преживни животни“**;

б) *при вложени дикалциев и/или трикалциев фосфат от животински произход* – **„Съдържа дикалциев и/или трикалциев фосфат от животински произход – да не се дава на преживни животни“**;

в) *при вложени кръвни продукти* – **„Съдържа кръвни продукти – да не се дава на преживни животни“**;

г) *при вложен преработен животински протеин, различен от рибно брашно, получен от непрехивни животни* – **„Съдържа преработен животински протеин, получен от непрехивни животни – да не се дава на селскостопански животни с изключение на аквакултурните животни и животните с ценна кожа“**;

д) *при вложен преработен животински протеин, получен от насекоми* – задължително се изписва: **„Съдържа преработен животински протеин от непрехивни животни – да не се използва за хранене на селскостопански животни с изключение на аквакултурни животни и животни с ценна кожа“**.

отдел „Контрол на фуражите“
дирекция ЗХОЖКФ при ЦУ на БАБХ